

Lukuliikkeen toiminta-avustukset 2021: lasten, nuorten ja aikuisten lukutaidon edistäminen

Asianumero: 85/3897/2021

Hakuaika 1.10.2021 klo 12.00 — 18.11.2021 klo 12.00

Hakemus lähetetään käsiteltäväksi hakulomakkeen "Lähetä käsiteltäväksi"-painikkeella. Valtionavustusjärjestelmä vahvistaa hakemuksen onnistuneen lähetyksen vahvistussähköpostilla, joka toimitetaan hakemuksen yhteyshenkilölle, kaikille allekirjoitusoikeuden omaaville henkilöille sekä hakijan viralliseen sähköpostiosoitteeseen. Vahvistusviesti sisältää linkin hakemuksen esikatselusivulle, jonka avulla hakija voi tulostaa, tallentaa ja arkistoida hakemuksen.

Suosittelavaa on, että hakemus lähetetään käsiteltäväksi hyvissä ajoin ennen hakuajan päättymistä. Hakija voi muokata jo lähetettyä hakemusta alkuperäisen hakemuslinkin kautta hakuajan päättymiseen asti. Tällöin hakemusta ei kuitenkaan enää lähetetä uudelleen käsiteltäväksi, vaan muokkausten tallentuminen varmistetaan hakulomakkeen yläreunan lokitietokentästä. Ongelmatilanteessa hakijan tulee olla yhteydessä Opetushallituksen yhteyshenkilöön hakuajan puitteissa.

Haussa noudatetaan lakia sähköisestä asioinnista viromaistoiminnassa. Sen mukaan viranomaiselle lähetettyä sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Hakulomaketta ei siis tarvitse allekirjoittaa eikä hakemuksesta tarvitse myöskään lähettää tulostettua allekirjoituskappaletta postitse.

Tähdellä (*) merkityt kentät ovat pakollisia.

HAKIJAN TIEDOT

Hakija	Hakijan virallinen sähköpostiosoite
Turun kaupunki	turun.kaupunki@turku.fi
Y-tunnus	
0204819-8	
Yhteyshenkilö	Yhteyshenkilön sähköposti
Sanna Hernelahti	sanna.hernelahti@turku.fi
Yhteyshenkilön puhelinnumero	Postiosoite
0449072833	Linnankatu 2
Postinumero	Postitoimipaikka
20100	Turku
Omistajatyyppe	
Kunta/kuntayhtymä, kunnan omistamat yhtiöt, kirkko	
Maakunta	
Varsinais-Suomi	
1 Allekirjoitusoikeuden omaava henkilö	Sähköposti
Minna Sartes	minna.sartes@turku.fi
2 Allekirjoitusoikeuden omaava henkilö	Sähköposti
Rebekka Pilppula	rebekka.pilppula@turku.fi
Tilinumero IBAN-muodossa	Pankin BIC/SWIFT-koodi
FI13 571004 202672 70	OKOYFIHH

HANKKEEN TIEDOT

Hankkeen nimi
Faksista jodeliin: mediataitoja toiselle asteelle

Asiointikieli
Suomi

Onko kyseessä yhteishanke?

Ei

Muut yhteistyökumppanit ja heidän roolinsa hankkeessa

Kankaanpään kaupunginkirjasto

Laitilan kaupunginkirjasto

Raision kaupunginkirjasto

Kirjastot toimivat alueillaan pilotoiden toimintamalleja. Heidän edustajansa ovat myös ohjausryhmän jäseniä ja vaikuttavat siten osaltaan hankkeen etenemiseen.

Jatkaako hanke aikaisemman hankkeen toimintaa?

Kyllä

Minkä hankkeen toimintaa hankkeessa jatketaan?

Ilmoita hankkeen nimi ja OPH:n päätöksen asiatus.

Sanojen sinfonia Lounais-Suomessa

10/1165/2020

HANKESUUNNITELMA

Hankkeen keskeiset kohderyhmät.

Nuoret

Kuinka laajaa kohderyhmää hanke kokonaisuudessaan tavoittelee?

Enemmän kuin 2000

Hankkeen tavoitteet, toiminta ja tulokset

1

Tavoite

Hanke tuo näkyväksi lukutaitoon liittyviä haasteita ja madaltaa kynnystä tarttua haasteisiin. Hankkeen tavoitteena on tarjota eritasoisille lukijoille työkaluja omien lukutaitojensa syventämiseen ja uusien lukutaitojen oppimiseen. Tutkimusten mukaan heikkojen lukijoiden määrä on varsin suuri ja heikko lukutaito lisää riskiä syrjäytymiseen ja vähentää ymmärrystä ympäröivää maailmaa kohtaan.

Kirjastolaki edellyttää kirjastojen edistävän lukemista. Heikkojen lukijoiden lukutaidon edistäminen parantaa yhdenvertaisia mahdollisuuksia tiedon käyttöön ja yhteiskunnalliseen vuoropuheluun. Monilukutaidon edistäminen mahdollistaa pääsyn digitaalisiin palveluihin ja sisältöihin, mikä taas mahdollistaa aktiivisen kansalaisuuden.

Toiminta

Kirjaston verkkosivuille valmistuu itsearviointitestejä, joiden suorittaja saa leikkimielisen arvion omista lukutaidoistaan. Testin aiheena voi olla "Enkö mä viitsii ymmärrä?", jossa katsotaan tunnistaako lukija esimerkiksi satiiria ja ironiaa. Testin päätyttyä suorittajalle tarjotaan tapoja syventää tietämystään, tutustua huumorin eri lajeihin perusteosten avulla tai mukavia lukuvinkkejä aiheesta. Testin aiheena voi olla myös tietokirjallisuus tai sanomalehdet: "Tunnistanko klikkiotsikon?" Testin tekijälle selitetään testin jälkeen keskeiset termit eli kerrotaan mitä klikkiotsikko tarkoittaa ja mistä sellaisen tunnistaa. Hyödynnetään ohjatun tiedonhankinnan (guided inquiry) menetelmää tiedonhakuprosessissa. Menetelmässä tiedonhankintaa lähestytään kahdeksan askeleen kautta, jolloin tiedonhakijan ymmärrys tiedonhankintaprosessista ja lähdekriittisyyttä kohtaan kasvaa. Menetelmä tehdään tutuksi yhteisesti toteutettavan tiedonhakutehtävän kautta.

Konkreettiset tulokset ja vaikutukset, jotka toiminnalla pyritään saavuttamaan

Nuori voi valita oman tasonsa mukaisen tavan kehittää lukutaitojaan. Kynnyksellä tarttua vaativaksi tai oudoksi ajateltuun materiaaliin madaltuu, kun siihen tutustumista ohjaa asiantuntija ja toimintatavat ovat kannustavia. Menetelmät osallistavat ja antavat asiakkaalle ohjatun tutustumismahdollisuuden aineistoihin. Onnistumisen ja oivalluksen kokemukset kiinnittävät lukijoita kirjaston palveluihin ja osalliseksi tietoyhteiskuntaan.

2

Tavoite

Nuorten motivaation lisääminen ja ymmärrys lukutaitojen hyödyllisyydestä. Hanke lisää yhdessä oppilaitosten kanssa nuorten monilukutaitoa, ymmärrystä maailmasta ja taitoa kohdata toisensa monimutkaistuvassa maailmassa.

Lukutaidon edistämishankkeita (OKM ja OPH) on suunnattu tähän mennessä enimmäkseen lasten ja varhaisnuorten lukemiseen. Nuorten ja aikuisten hankkeita on ollut melko vähän. Tässä hankkeessa keskitytään nuorten aikuisten lukutaitoon ja heidän lukutaitonsa edistämiseen.

Pisa-tutkimusten mukaan joka neljäs peruskoulun päättävä poika kirjoittaa heikosti ja heikkoja lukijoita on n. 16 %. Tyttöjen prosenttiosuudet ovat paremmat. Tämä tarkoittaa sitä, että moni poika on riippuvainen toisista ihmisistä (HS 1.10.2017). Kokonaan tukitoimia ei kuitenkaan tällä perusteella voi kohdentaa vain pojille, myös tyttöjen ja nuorten naisten elämään heikko lukutaito vaikuttaa. Vain 20 - 33 % varusmiehistä hallitsee kriittisen lukutaidon (Kirjastot aikuisten lukutaidon edistäjinä 2018).

Toiminta

Luodaan malli ammattioppilaitosten opiskelijoiden monilukutaidon tukemiseen kirjastossa. Hankkeen aikana esitellään roolimalleja, joihin nuorten on helppo samaistua, kertomaan omista kokemuksistaan lukutaidon teemalla (esim. tubettaja, muusikko). Etsitään oppilaitoksille sopivia "lukutaitokummeja" yritysmaailmasta.

Järjestetään työpajoja eri teemoista yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Teemakokountumisiin voi tulla ryhmänä ja aihe voidaan räätälöidä ryhmän tason mukaan. Tämän kaltaiseen toimintaan Turun pääkirjaston henkilökunta tutustui jo 2019-20 Lukemattomat mahdollisuudet -hankkeessa. Yhtenä uutena teemana nostetaan esiin rakentavan keskustelun ja väittelyn taito. Luodaan vertaisopastajien rinki. Opiskelijat tukevat toisiaan ja tutustuttavat kavereitaan monilukutaidon menetelmiin (esim. pakopeli vanhojen koneiden avulla).

Konkreettiset tulokset ja vaikutukset, jotka toiminnalla pyritään saavuttamaan

Kokeilujen perusteella kootaan yhteen materiaalipankki, jossa on erilaisia menetelmiä tarttua erilaisten lukutaitojen aukkokohtiin. Materiaali tukee niin opiskelijaa, opettajaa kuin kirjastolaista.

Kirjaston merkitys toisen asteen opiskelijoiden elämässä kasvaa ja kirjaston rooli tunnistetaan myös koulutusta tarjoavien tahojen keskuudessa. Kirjastojen tarjonta tukee oppilaitosten tavoitteita.

3

Tavoite

Luodaan toimiva verkosto, jossa puhalletaan yhteen hiileen hallintokuntarajoista välittämättä nuorten aikuisten lukutaidon tukemiseksi. Verkoston luovat kirjastot, oppilaitokset ja mahdollisesti yritykset.

Lisätään vuorovaikutusta toisen asteen opettajien ja kirjastojen henkilökunnan välillä, jolloin opettajat osaavat käyttää kirjastojen palveluja paremmin. Oppivelvollisuuden ulottuessa 18-vuotiaisiin asti on tärkeää luoda väylä toimivalle yhteistyölle (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020).

Oppivelvollisuusiän nostaminen 18 vuoteen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle asteelle edellyttää sen varmistamista, että kaikilla perusopetuksen päättävillä on toisen asteen opinnoissa tarvittavat tiedot, taidot ja osaaminen. Tässä asiassa kirjastolla on lukutaidon ja tiedonhallintataitojen opastamisessa iso merkitys. Uudessa tilanteessa kirjaston tulee luoda uusia verkostoja ja ulottaa toimintansa myös näiden kohderyhmien pariin entistä paremmin.

Toiminta

Projektin alussa projektityöntekijä jalkautuu kouluun (esim. opettajan varjostus 1-2 viikkoa) syventääkseen ymmärrystä ja tietämystä koulun arjesta. Vastavuoroisesti pari opiskelijaa jalkautuu kirjastoon tutustumaan sen eri palveluihin ja tekemään muistiinpanoja. Saadut tulokset kirjataan ja jaetaan kumppanien kesken palvelujen kehittämiseksi.

Järjestetään koulutuksia ammattioppilaitosten opettajille ja kirjastolaisille.

Kontaktoidaan lukion opettajia ja selvitetään lukioiden tarpeita erityisesti kaunokirjallisuuteen liittyen.

Tehdyt kokeilut ja toiminta analysoidaan ja sen pohjalta työstetään suunnitelma, jota voidaan alkaa toteuttaa toisen asteen mediataitojen opastuksessa laajemmin.

Konkreettiset tulokset ja vaikutukset, jotka toiminnalla pyritään saavuttamaan

Toisen asteen opettajien ja kirjaston henkilökunnan osaaminen kasvaa ja yhteistyö lisääntyy niin ammatillisissa oppilaitoksissa kuin lukioissakin.

Hankkeen jälkeen yhteistyötä toteutetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Kaikkien hankkeen tavoitteiden summana muodostuu kirjaston ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyömalli, jota on helppo monistaa eri alueilla.

Millaista arviointi-, tutkimus- ja selvitystoimintaa hankkeeseen mahdollisesti liittyy?

Selvitetään toisen asteen oppilaitosten ja kirjaston olemassa oleva yhteistyö, tarve sen lisäämiselle ja kehittämiseksi. Tämä koskee niin ammattioppilaitoksia kuin lukioita (kevät 2022). Kerätään palaute pilottiryhmiltä sekä opettajilta ja hyödynnetään sitä toimintamallin jalkauttamisessa. Tarjotaan opinnäytetyön aihetta ammattikorkeakoululle tai yliopistolle.

Miten hanke tukee Lukuliikkeen suuntaviivojen toteutumista?

Hankkeen aikana luodaan rakenteita ammatillisten oppilaitosten ja kirjastojen välille. Toteutettavissa piloteissa kehitetyt menetelmät ovat monistettavissa koko alueelle ja kaikkiin vastaaviin oppilaitoksiin.

Toisen asteen opiskelijoiden ja heidän opettajiensa osaaminen lisääntyy. Tarjotaan opettajille koulutusta ja opiskelijoille monilukutaitoa tukevaa toimintaa kiinnostavassa muodossa. Alueen kirjastojen henkilökunnan osaaminen ja valmiudet tarjota palveluita toisen asteen opiskelijoille ja opettajille vahvistuvat.

Edistetään ymmärrystä lukemisen eri muodoista ja voimaannutamme heikkoja lukijoita.

Hankkeen tavoitellut tuotokset (esim. materiaalit, mallit, suunnitelmat)

Tavoitteena on luoda helposti monistettava malli toisen asteen ja kirjastojen yhteistyölle. Materiaalit lisätään verkkoon kaikkien saataville.

Esimerkkinä Turun kaupungin Elämyspolkuun <https://blog.edu.turku.fi/elamyspolku/> lisätään kirjaston osalta osio toisen asteen oppilaitoksille.

Tuloksia esitellään valtakunnallisesti kirjastoalan seminaareissa ja koulutuksissa.

Hankkeen lyhyt tiivistelmä

Hankkeen aikana tutkitaan, miten kirjasto voi vastata laajentuneen oppivelvollisuuden haasteisiin monilukutaidon näkökulmasta. Kokeillaan erilaisia menetelmiä, joiden pohjalta luodaan malli kirjastojen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyölle ja tehdään yhteistyömallista helposti monistettava. Vahvistetaan opiskelijoiden motivaatiota ja ymmärrystä monilukutaidon hyödyllisyydestä. Verkostomaisen yhteistyön avulla edistetään opiskelijoiden kiinnittymistä yhteiskuntaan lukutaidon avulla ja tartutaan syrjäytymisen haasteisiin.

TALOUSARVIO

Onko kustannukset ilmoitettu arvonlisäverollisina?

Ei

TALOUSARVIO

Menot	Selite, lyhyt kuvaus	Yhteensä €
Henkilöstömenot	koordinaattorin palkka (2 vuotta), henkilökunnan palkat, vertaisopastajat, sijaisrahat	99000 €
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	jaettava materiaali (kynät, muistitikut jne.)	6000 €
Laitehankinnat	puhelin	500 €
Palvelut	työpajat, tapahtumat, koulutus, käännökset, logon suunnittelu	74500 €
Vuokrat		0 €
Matkamenot	koordinaattori, mahdolliset tutustumismatkat	7000 €
Muut menot	tarjoilut, lisenssit, tekijänoikeusmaksut	5000 €
Menot yhteensä		192000 €

TULOT

Hankkeesta saadut tulot	0 €
	0 €

HANKKEEN MUU RAHOITUS

EU-rahoitus	0 €
Muu julkinen rahoitus	0 €
Yksityinen rahoitus	0 €
Muu rahoitus yhteensä	0 €

Rahoitettavaa jää yhteensä 192000 €

Omarahoitusprosentti oltava vähintään 5 % (9600 €)

Omarahoitus	9600 €	Omarahoitus-%	5 %
OPH:n myöntämä avustus	182400 €	OPH:n rahoitus-%	95 %